1. A LabView működése

Mivel a LabView számítógéppel vezérelt mérő és adatfeldolgozó rendszerek programozására szolgál, a gyártó National Instruments a "virtual instrumentation" kifejezést alkalmazza a rendszer jellemzésére. Ennek megfelelően a LabView-ban készült programok a "virtual instrumentation" kifejezésből rövidített *.vi kiterjesztést kapják. Meg kell azonban jegyezni, hogy a "virtuális" kifejezés némileg megtévesztő abban az esetben, amikor valós műszereket és hardver rendszereket alkalmazunk, mert ilyenkor a LabView-t nem virtuális, hanem nagyon is valóságos berendezések működtetésére alkalmazzuk, igaz, virtuális felületen. Ennek megfelelően nem összekeverendő a virtuális műszer a valóságos, de számítógépről programozható műszerrel, mint ahogyan nem összekeverendő a virtuális laboratórium a távolról vezérelhető, valóságos laboratóriummal. Viszont a LabView valóban lehetőséget kínál virtuális műszerek kezelésére is (azaz nem valóságos műszereket kezelünk, hanem emulált műszereket), ezt a későbbiekben a DAQmx mérésadatgyűjtő rendszer tanulmányozásánál láthatjuk majd. Ezzel a lehetőséggel a szakemberek, egyetemi hallgatók a drága adatgyűjtő kártyák hiányában is, virtuálisan alkalmazhatják a National Instruments adatgyűjtő eszközeit, és sajátíthatják el akár otthon is a mérésadatgyűjtés kezdeti lépéseit...de erről majd később beszélünk.

A *vi* programok speciális könyvtárakba, úgy nevezett "VI Library" -be rendezhetőek. A VI library a fájl kezelőkben "llb" kiterjesztéssel, LabView LLB típusú önálló fájlként jelenik meg, de LabView környezetben egy VI library több *vi* programot is tartalmazhat. A VI programokat nem kell kötelezően LabView Library-ban tárolni, lehet önállóan, különálló fájlként is kezelni, a vi könyvtár egy lehetőség az összetartozó állományok együttkezelésére.

Ha LabView-ban programozunk, akkor a legegyszerűbb esetben 2 ablakot használunk: a felhasználói kezelőfelület ablakát (Front Panel) és a grafikus program ablakát (Block Diagram).

Feladat:

Indítsuk el a LabView programot! A kezdő ablakon válasszuk a "Blank VI" menüpontot. Ekkor megjelenik az előző bekezdésben említett két ablak. A fehér felületű ablak a Block Diagram, a szürke felületű ablak a Front Panel.

1.1. A felhasználói felület, a Front Panel

Általánosságban tudjuk, hogy amikor egy windows alkalmazást futtatunk, azaz elindítunk egy "exe" kiterjesztésű állományt, akkor megjelenik a képernyőn egy felhasználói ablak, amelyen műveleteket végzünk, majd egy kilépésre szolgáló menüponttal/nyomógombbal, stb. ki tudunk lépni a programból. Ezt a felhasználói felületet tartalmazza LabView-ban a Front Panel. A Front Panelen vannak elhelyezve a programot vezérlő nyomógombok, kapcsolók, (pl. kilépés a programból, mérés indítása, file-ba mentés, visszatöltés, stb.), értékmegadó mezők (pl. mintavételi frekvencia beállítása, csatornák számának megadása, stb.), különböző kijelzők, grafikonok, vagy legördülő típusú menük, vagyis amit a program használója lát. A program fejlesztése közben a LabView fejlesztő környezetéből történő futtatás során is ezen a képernyőn tesztelhető a program.

1. ábra Felhasználói kezelőfelület

1.2. A grafikus programozás felülete, a Block Diagram

A Panelen elhelyezett objektumok névvel ellátva automatikusan megjelenek a grafikus program(Block Diagram) ablakában. Itt tervezzük meg a program futását. Tulajdonképpen olyan ez, mint a szokásos programnyelvekben (Pascal, C) a szöveges formátumú forrásnyelvű program, csak itt nem a szövegesen beírt sorok futnak le sorba egymás után, hanem a grafikus jelekkel meghatározott műveletek, függvények, a köztük lévő vezetékezésnek megfelelően.

A Block Diagram-on az objektumokat kétféleképpen jeleníthetjük meg, nagyobb, vagy kisebb ikonokkal. A rendszer alapbeállításban nagy ikonokkal dolgozik. Az egyes ikonokat az egér jobb billentyűjével előhívható menüben, a "View as icon" menüpont pipájának törlésével átalakíthatjuk kicsire.

Ha a programunkat a fejlesztés elejétől kis ikonokkal kívánjuk megjeleníteni, akkor a LabView beállításinál kell megváltoztatni a megjelenítést az alábbiak szerint:

Tools – Options... - Block Diagram – General – Place front panel terminals as icons melletti jelölőnégyzetből a pipa törlése.

2. ábra Az ikonok megjelenítésének módosítása

3. ábra Grafikus program LabView-ban nagy ikonokkal

4. ábra Grafikus program LabView-ban kis ikonokkal

2. A LabView kezelése

Csak a Windows környezetben megszokott funkcióktól eltérő menük kerülnek bemutatásra, a teljesség igénye nélkül, kezdők számára.

A fejlesztő rendszer kétféle üzemmódban működtethető, szerkesztő és futtató módban. Szerkesztő módban felépíthetjük a Front Panelt és felprogramozhatjuk a Block Diagramot, míg futtató módban tesztelhetjük az elkészült programot.

FONTOS FIGYELMEZTETÉS! A program futtatásakor mindig vegyük figyelembe és gondoljuk át, hogy a felhasználó a kész alkalmazás futtatását megfelelő módon tudja-e majd kezelni. Például, ha a futtatás előtt be kell valamit állítani a Front Panelen ahhoz, hogy megfelelően működjön a program, akkor az az exe kiterjesztésű alkalmazás futtatásakor nem lesz lehetséges, vagy ha a program leállítása után át kell valamit állítani ahhoz, hogy újra futtatható legyen a program, az exe alkalmazásnál megint csak lehetetlen. Ezért lehetőség szerint kerüljük a folyamatos futtatás (Continuously running 🕑) menü vagy a vészleállító (Abort execution) menü alkalmazását.

2.1. A fejlesztő környezet menüjének ismertetése

A program futtatása ezzel az ikonnal történik,

a nyíl futás közben átvált feketére,

ha a nyíl összetöredezett képet mutat, akkor a program nem futtatható, mert hibás. Ilyenkor az egérrel a nyílra kattintva kapunk egy hibalistát. A listán bármely hibára rákattintunk, részletes leírást ad a kiválasztott hibáról, és a *Show Error* gombot megnyomva, a helyét is megmutatja a diagramon.

A program folyamatos futtatása. Ha a program a végére ér, kezdi elölről. Alkalmazását nem javaslom, legfeljebb különleges programtesztelés esetén.

Vészgomb, a program vészleállítására. Üzemszerűen a program a Front Panelon leállítható kell legyen, ezért ezt a gombot csak akkor használjuk, ha a program leállító gombjával ez nem sikerül. (pl. végtelen ciklust hoztunk létre)

pillanatmegállítás a program futása közben

Csak a Block Diagram ablakban találjuk meg, ha futtatás közben a "lámpát" bekapcsoljuk, akkor vizuálisan követhetjük a program futását a grafikus programban. Láthatjuk, mikor melyik változó, milyen értéket vesz fel és továbbít. Ez a függvény kiválóan alkalmazható a hibakereséseknél, a program debuggolásakor.

Hasznos menüpont lehet az *Edit* menü *Remove Broken Wires* pontja, ami a CTRL-B gyorsbillentyűvel is elérhető.

Szintén hasznos lehet a CTRL-T billentyű kombináció, amellyel a Front Panel és a Block Diagram a képernyőn egymás mellé kerül, és mindkettő láthatóvá válik.

2.2. Tools Palette

Szerkesztés közben mindig legyen a képernyőn. Megjeleníthető a *View - Tools Palette* menü kiválasztásával. A program kezelését segíti különböző típusú és funkciójú kurzorokkal. A különböző kurzorok segítségével a kezdeti értékek átírhatóak, az objektumok átnevezhetőek, átméretezhetőek, áthelyezhetőek, átszínezhetőek, stb.

A legfontosabb eszközök a kezeléshez:

A kezdeti érték megváltoztatása, nyomógomb átkapcsolása szerkesztő üzem közben.

Általános kurzor az objektumok áthelyezésére, átméretezésére szolgál. Ezzel a kurzorral az objektumok cím mezője az objektumtól függetlenül is mozgatható.

Objektumok megnevezéssel együtt történő áthelyezésére szolgál.

A Bármilyen szöveg átírása. Akár menüsorban, akár címben, akár számérték mezőben ezzel átírható a beállított szöveg vagy érték.

Ezt a kurzort csak a Diagram ablakban használjuk, az objektumok összekapcsolására. Ezzel a "vezetékkel" jelöljük ki a program futásának sorrendjét.

<mark>-</mark> /

Színek megváltoztatása.

A program futása közben megszakítási pontok (breakpoint) elhelyezése. Ezt a kurzort csak a Block Diagram ablakban használjuk.

A beállított értékek csak akkor kerülnek elmentésre, tehát akkor fogja a program defaultként kezelni, ha az *Operate – Make Current Values Default* menüpontra lépünk.

2.3. A Front Panel könyvtárai

A Front Panelre a vezérlő palettáról (Controls Palette) választhatjuk ki a programunkhoz szükséges vezérlő és kijelző objektumokat. A vezérlő paletta megjeleníthető a jobb egérgombbal, vagy a *View – Controls Palette* menüpont kiválasztásával. A továbbiakban a Control Palette "Modern" könyvtárának objektumait fogjuk alkalmazni, ezért ez kerül bemutatásra.

5. ábra Controls Palette

2.3.1. Vezérlők és kijelzők

A fenti objektumok mindegyike lehet vezérlő vagy kijelző. Minden objektumot átkonfigurálhatunk, a kijelzőből vezérlőt csinálhatunk és viszont, ha az objektum fölött az egér jobb gombjával előhívjuk az editáló ablakot, és kiválasztjuk a *Change to Control/Indicator* menüpontot. A vezérlő és kijelző típusú objektumok a Diagramon különböző képpel jelennek meg. A vezérlők kerete vastag vonal, a kijelzők kerete vékony vonal. Az adatfolyam irányának megfelelően a vezérlőkből az ikon jobb oldalán kifelé mutat nyíl, a kijelzők ikonján pedig a bal oldalon befelé mutat a nyíl, jelezve, hogy a vezérlő adatot küld, a kijelző pedig adatot fogad.

2.3.2. A vezérlő palettáról választható legfontosabb objektumok:

A paletta felső sora:

	Modern	
	Image: Sector of the sector	
Numeric	Boolean 🖾	String & Path
☆ Search % Customize*	☆ Q Search & Customize▼	☆ Q Search & Customize▼
123 123 1200 1200	000	abc abc v
Numeric Co Numeric Indi Time Stamp Time Stamp	Push Button Rocker Vert Rocker	String Control String Indica Combo Box
10- 10- 5- 5-	• • 6	Path Path
ومن معنى معنى معنى معنى معنى معنى معنى مع	Round LED Horizontal T Vertical Tog	File Path Co File Path Indi
· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	— — —	
Horizontal Fi Horizontal P Horizontal Pr Horizontal G	Square LED Slide Switch Vertical Slide	
5 5 V	OK CANCEL STOP	
Knob Dial Meter Gauge	OK Button Cancel Button Stop Button	
100-0 5-000-0 50-00000000000000000000000	0	
Tank Thermometer Horizontal S Vertical Scrol	Radio Buttons	
8		
Framed Colo		
számértékek kezelése	kétállapotú egységek	szöveg kezelő mezők

6. ábra A Controls Palette felső sorából választható objektumok

Amennyiben a Boolean típusú egység vezérlő típusú, akkor meghatározhatjuk a kapcsolás módját:

7. ábra Kétállású vezérlő kapcsolók kapcsolási módjai

Funkciók:

- Megnyomásra kapcsol, és bekapcsolva marad (Switch When Pressed)
- Elengedésre kapcsol, és bekapcsolva marad (Switch When Released)
- Addig tart bekapcsolva, amíg a gombot lenyomva tartjuk (Switch Until Released)
- Megnyomásra bekapcsol és a következő órajelre kikapcsol (Latch When Pressed)

- Megnyomás után, elengedésre bekapcsol és a következő órajelre kikapcsol (Latch When Released)

- Megnyomásra bekapcsol, és a gomb elengedését követő órajelig bekapcsolva marad (Latch Until Released)

A paletta második sora:

		Graph			8
Modern	8	순 Q Search	& Customize *		
1 Search & Customize*					
	abc Path	Waveform C V	Vaveform G	XY Graph	Ex XY Graph
Numeric Boolean Strin	g & Path	Intensity Chart In	ntensity Gra Di	gital Wave	Mixed Signal
Array, Matrix List, Table & G	iraph		r tr		
		Compass Plot	Error Bar Plot F	eather Plot	XY Plot Matrix
		Controls		3D Picture	3D Graph
Array Matrix & Cluster					
	Contraction of the search of t	ustomize			8
		ABC			
Array Cluster	Listbox Multico	III IIIIII Iumn Table	Tree	Ex Tabl	e
RealMatrix.ctl ComplexMat					
Error In 3D.ctl Error Out 3D					
······································		c.	"1 1 (AD		

tömbök megadása

táblázatok/listák

grafikonok (2D és 3D)

8. ábra A Controls Palette második sorából választható objektumok

A grafikonok alkalmazása igen széles lehetőségeket biztosít, ezért a grafikonok könyvtárát részletesebben is bemutatjuk.

Grafikonos megjelenítés lehetőségei LabView-ban

A felsorolás a teljesség igénye nélkül készül, csupán azokra a lehetőségekre mutat rá, amelyek a LabView bevezető kurzusain előfordulnak.

Graph			×
🕆 🔍 Search	🖉 🔦 Customiz	e▼	
$\langle \ \rangle$	Wavefor	m Chart	
Waveform C.	Waveform G	XY Graph	Ex XY Graph
2 1 2 2 1 2 2 1 2 2 2 2 1 2 1 2 1 2 1 2		2 31212 1 31217 0 500 1 10	
Intensity Chart	Intensity Gra	Digital Wave	Mixed Signal
	[¹ 1 ¹ 1]	<u>الجر</u>	
Compass Plot	Error Bar Plot	Feather Plot	XY Plot Matrix
		20	
Controls		3D Picture	3D Graph

9. ábra Waveform Chart kiválasztása

A *Waveform Chart* egy folyamatosan "futó" grafikus megjelenítő, amelyen akár pontonként jeleníthetők meg az értékek, és mint egy regisztráló működik.

Graph			E
🕆 🔍 Search	🔦 Customiz	e▼	
	Wayefor	m Graph	
2 1 - Age- 8 60 - 10			
Waveform C	Waveform 6	XY Graph	Ex XY Graph
2 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2		2 31212 1 31212 0 3121 0 312	
Intensity Chart	Intensity Gra	Digital Wave	Mixed Signal
÷	T T T	K	
Compass Plot	Error Bar Plot	Feather Plot	XY Plot Matrix
		20	
Controls		3D Picture	3D Graph

10. ábra Waveform Graph kiválasztása

A Waveform Graph a "hagyományos megjelenítője a hullámformáknak. Egy tetszőleges típusú tömb értékeit jeleníti meg pontonként úgy, hogy a vízszintes tengelyen a pontok sorszáma látható.

Graph			B
🔒 🔍 Search	n 🔌 Customiz	e▼	
	XY G	iraph	
2 1 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2		(團)	
Waveform C	Waveform G	XY Graph	Ex XY Graph
2 1 9 000 110		2 31217 1 1111 0 000 1 100	
Intensity Chart	Intensity Gra	Digital Wave	Mixed Signal
÷	Trate	<u>k</u>	
Compass Plot	Error Bar Plot	Feather Plot	XY Plot Matrix
		20	
Controls		3D Picture	3D Graph

XY Graph kiválasztása

Az XY Graph a Waveform Graph-hoz hasonló, de a vízszintes tengelyhez is hozzárendeljük egy tömb értékeit, így valós értékeket tudunk megjeleníteni mindkét tengelyen, azaz, ha a vízszintes tengely idő tengely, akkor az X tengely tömbjébe időpillanatokat tárolunk, ha mondjuk frekvencia, akkor a megfelelő frekvenciákat, stb.

11. ábra 3D-s grafikonok megjelenítése

A 3D-s grafikonok megjelenítésének, amint azt a 11. ábra mutatja, igen sok lehetőség van. A LabView-nak kiemelkedően jól alkalmazható ez a funkciója, nagyon egyszerűen és ehhez képest sok funkcióval, rugalmasan lehet 3D-s grafikonokat készíteni.

A LabView bevezető kurzusain a paletta harmadik sorából csak az első alkönyvtárat használjuk, ami a Ring & Enum cím alatt található. Ebben az alkönyvtárban a legördülő menük közül válogathatunk. Működésük hasonló, kis különbséggel. Javasoljuk kezdetekben az Enum típusú legördülő alkalmazását, mert a Block Diagramon ezt a legegyszerűbb kezelni.

12. ábra Legördülő menük

2.4. A Block Diagram függvényei

2.4.1. Érték típusok

LabView programozásban a változó típusok a C (Pascal) programnyelvekhez hasonlóan alkalmazhatóak, de itt a különböző típusok, különböző színekkel jelennek meg:

integer
double (real)
Boolean
string (char)
a Measurement

a Measurement and Automation – ban meghatározott virtuális csatorna.

Integer és double változók típusa megváltoztatható a *Representation* menüpontban (egér jobb gomb)

Nur	meric					
EDR	Visible Items	•				
	Find Indicator					
	Hide Indicator		I			
	Change to Control		I			
	Change to Constant		I			
	Description and Tip					
	Numeric Palette	►				
	Create	•	I			
	Data Operations	•	I			
	Advanced	×				
	View As Icon					
	Adapt To Source	,				
	Representation	×		W	ord	
	Properties		EXT	DBL 18	SGL E	FXP
			164 63 0	I 32 31 0 	I16	18 ⁷⁰
			U64 63 0	U32 ≟	U16	U8
					CSG	

13. ábra Az érték típusának megváltoztatása

Az utolsó sorban található CXT, CDB és CSG típusok komplex érték típusok, mint azt az alábbiakban láthatjuk:

Numeric Numeric

2.4.2. Function Palette

A programban alkalmazható függvényeket a függvény palettáról (Function Palette) hívhatjuk be.

14. ábra A teljes Function Palette

A LabView bevezető kurzusaiban szinte kizárólag a "Programming" könyvtár függvényeit alkalmazzuk, ezért a továbbiakban ezt mutatjuk be.

15. ábra A Programming könyvtár eszköztára

A Programming könyvtár felső sora:

tömbkezelő műveletek

Cluster kezelő műveletek

ciklusok while, for case, sequence egyenletek

16. ábra A Function Palette felső sorából választható függvények

A függvény paletta második sorában Numeric könyvtár az alapvető matematikai műveleteket tartalmazza (17. ábra), a Boolean könyvtár a Boole algebra alapműveleteit (18. ábra), a Sting könyvtár pedig a karakter és szöveg kezelő műveletekt (19. ábra) :

Numeric						B
ŶQ	Search	n 🔌 Customiz	e*			
🕨	>	Þ	×	÷	÷R 10	) <u>132</u>) DBL
Add	1	Subtract	Multiply	Divide	Quotient &	Conversion
+	>	∢	Σ	Þ		
Increm	ent	Decrement	Add Array El	Multiply Arra	Compound	Data Manipu
	>	₽	₽	₽	×2	8+iY
Absolute	Val	Round To N	Round Towa	Round Towa	Scale By Pow	Complex
	>	×2		*		mx+b ∼+^√
Square	Root	Square	Negate	Reciprocal	Sign	Scaling
123	3	⊕ Enum	Ring	r 🗗	EXPR	FXP
Numeric	: Co	Enum Const	Ring Constant	Random Nu	Expression N	Fixed-Point
123	]	+00	-00	E		π ► €
DBL Nur	neri	+Inf	-Inf	Machine Eps		Math Consta

17. ábra A Numeric könyvtárban választható függvények

18. ábra A Boolean könyvtárban választható függvények

19. ábra A String könyvtárban választható függvények

A függvény paletta harmadik sorában a Comparison az összehasonlítások függvényeit tartalmazza (20. ábra), a Timing könyvtár a különböző időzítések, dátum és idő kezelések függvényeit (21. ábra), és a Dialog & User Interface könyvtárban a felhasználóval történő speciális kommunikáció függvényei, üzenet kiíratás, felhasználói művelet végzésére felszólítás, várakozás, stb. (22. ábra).

Comparison					8
🕜 🔍 Searc	h <u> S</u> Customiz	e▼			
	≽	$\geqslant$	$\geq$	$\geqslant$	>
Equal?	Not Equal?	Greater?	Less?	Greater Or E	Less Or Equal?
Þ	‡0	>0	<0	30	\$0
Equal To 0?	Not Equal To	Greater Than	Less Than 0?	Greater Or E	Less Or Equa
	27 w 27 w	<mark>&</mark> ?	>>	2	
Select	Max & Min	In Range and	Not A Numb	Empty Array?	Empty String
92	•			.?>	
Decimal Digit?	Hex Digit?	Octal Digit?	Printable?	White Space?	Lexical Class
_ <mark>_</mark>					
Comparison					Fixed-Point

20. ábra A Comparison könyvtárban választható függvények

21. ábra A Timing könyvtárban választható függvények

22. ábra A Dialog & User Interface könyvtárban választható függvények

A függvény paletta negyedik sorából a fájl kezelő függvényeket alkalmazzuk majd a bevezető kurzuson, ami a 23. ábrán látható, valamint a Waveform könyvtár hullámforma kezelő függvényeit (24. ábra).

23. ábra A File I/O könyvtárban választható függvények

Waveform					8
🕆 🔍 Search 🔍 Cu	ustomize▼				
~~ <u>t0</u> <u>dt</u>	<mark>™ .</mark> ≯	∼ .	<u>~ </u>	<mark>∿ տ</mark> Կ ∾	
Get Wfm Co Build W	/avef Set Attribute	Get Attribute	Analog to Di	Digital to An	
	<mark>m ∧m</mark> ©©		<mark>∼ m</mark> ↓	<mark>∼ π</mark> ≧	
Idx Wfm Array Copy W	Vfm dt Align Times	Get Wfm Su	Get Final Time	Wfm Duration	
	<u>m</u> ∰ ↓[t]				
Scale Delta t Get XY	Value Get Time Arr				
			Analog Wfm	Digital Wfm	Wfm File I/O

24. ábra A Waveform könyvtárban választható függvények

3. Jelgenerálás, megjelenítés, jelfeldolgozás alapfunkciói

FELADAT

Készítsen egy olyan tömböt, amelynek az elemeit egy START gomb megnyomásakor feltölt a program 1 periódusnyi szinuszosan változó értékekkel. Legyen a tömb elemeinek a száma 1000. A szinusz jel amplitúdója legyen 5,0. Rajzolja ki a kapott szinusz hullámot egy Waveform Graph típusú grafikonra. A feladat megoldásához szükségünk lesz egy olyan függvényre, amely szinusz értéket számol. Ezt a Mathematics könyvtár, Elementary & Special Functions > Trigonometric Functions alkönyvtárában találjuk.

25. ábra Függvény egy radiánban megadott szög szinuszának kiszámolásához

26. ábra Egy periódus szinusz hullám generálása (LV5_1.vi)

A fenti programban a grafikon vízszintes tengelyén a pontok száma jelenik meg, azaz az időtengely szimulálása nem történik meg.

Kérdés: Milyen adatra van szükségünk az időtengely szimulálására? Természetesen arra, hogy két pont között mennyi az eltelt idő, azaz a vízszintes tengely idő felbontására. Hogyan tudjuk ezt egyszerűen létrehozni?

Használjuk az X (idő) tengely létrehozásához a "Build Waveform" függvényt a Waveform könyvtárból.

A Build Waveform függvény bemenetén három paraméter állítható be, amelyekből a hullámalakot a függvény felépíti. Ezek az Y (függőleges) tengely értékeinek tömbje, a dt a két pont közötti idő és a t0, ami az első pont időpillanata. A t0 értéke jelen feladatnál nem szükséges, csupán a delta t értékét adjuk meg egy vezérlővel (80. ábra, LV5_2.vi).

27. ábra Build Waveform alkalmazása

28. ábra Jelalak szimulációja

Nézzük meg, hogyan tudunk a fentiektől egyszerűbben kezelni (generálni, kiértékelni) jelalakokat LabView környezetben.

Mentsük el a fenti feladatban elkészített programot, és kezdjünk egy új programot, készítsük el a while ciklust a leállító gombbal.

A jelgenerálás függvényeit a Signal Processing könyvtár Waveform Generation alkönyvtárban találjuk. A második sorban a négy alapjel, rendre a szinusz, négyszög, háromszög és fűrész hullámalak generálására alkalmas függvényeket találjuk.

-🖾 Waveform	Generation			
		f(t)		
Basic FuncGen	Tones & Noise	Formula Wfm		
Sine Wfm	Square Wfm	Triangle Wfm	Sawtooth Wf	
Σ	Σ e	Σ		
Basic Multito	Multi with A	Multitone Gen		
1 				
Uniform Wfm	Gaussian Wfm	PRN Wfm	Inv f Wfm	
	poisson			
Gamma Wfm	Poisson Wfm	Binomial Wfm	Bernoulli Wfm	MLS Wfm
E	K			
Simulate Sig	Sim Arb Sig			

29. ábra Jelgenerálás könyvtára

Próbáljuk ki a szinusz jel generálását!

Legyen az amplitúdó, frekvencia és fázis a Front Panelről állítható. FIGYELEM! a "Reset signal" bemenetre egy TRUE konstans értéket kell kapcsolni ahhoz, hogy a fázis állítható legyen!

30. ábra Szinuszjel generálása

Az így generált szinuszjel vízszintes tengelye nem szimulálja megfelelően a valós időtengelyt. Ennek az oka, hogy a kirajzolt hullámalak pontjainak számát és a két pont között eltelt időt nem ismerjük, illetve nem tudjuk változtatni. (Alapértelmezésben a jelgenerátor 1000 pontból és 1 ms mintavételezési idővel (dt) generálja a jeleket.) Ha szeretnénk életszerű szimulációt végezni, akkor ezt a két értéket (mintavételezési idő, illetve ennek a reciproka a mintavételi frekvencia és a mintaszám) megadása szükséges. Hozzunk létre egy vezérlőt ehhez a bemenethez is.

31. ábra Szinuszjel generálás a mintavételezési adatok szimulálásával

Egészítsük ki a programunkat egy második grafikonnal, amire egy négyszögjelet rajzolunk ki ugyanazon vezérlők segítségével, mint amiket a szinuszjel generálásnál használunk.

32. ábra Szinusz és négyszögjel generálása ugyanazon vezérlőkkel Tegyünk fel egy vezérlőt a kitöltési tényező változtatásához! Tegyünk fel a kijelzőre egy harmadik grafikont!

Most rajzoljuk ki a generált szinusz és négyszögjelet együtt a harmadik grafikonra! Használjuk a Build Array függvényt a jelek egybekapcsolására.

33. ábra Build Array alkalmazása több függvény egy grfikonra történő kirajzolásához

Húzzuk szét a grafikon jobb felső részén látható, a rajzolás beállításához használható un. Plot Legend mezőt úgy, hogy mindkét kirajzolás jellemzőit állítani tudjuk. Próbáljuk ki a lehetőségeket!

34. ábra A Plot Legend kipróbálása

Tegyünk fel a Front Panelre egy XY grafikont!

A kitöltési tényező vezérlőt bekötő vezetéket töröljük ki, és a négyszögjel generátort cseréljük ki szinuszjel generátorra. A kitöltési vezérlőből csináljunk fázis2 vezérlőt, és kössük be a 2. szinuszjel generátorhoz azért, hogy a két szinuszjelnek különböző fázisértéket tudjunk adni. Kössük be a két szinuszjelet az XY grafikon X és Y tengelyére.

FELADAT:

Oldja meg, hogy a két szinuszjel-generátorra kapcsolt frekvenciák külön állíthatóak legyenek, de mindig tetszőleges egész számú többszörösei lehessenek egymásnak!

4. Jelfeldolgozás idő és frekvencia tartományban

FELADAT

Készítsen LabView programot, amely képes két hullámalakot generálni és azokat összeadni. Legyen külön-külön változtatható a hullámalakok típusa, amplitúdója, offszetje és frekvenciája.

Legyenek közösek a mintavételezési adatok!

Rajzolja ki a generált jeleket és az összegzett jelet egy közös grafikonra!

4.1. Lineáris és négyzetes középérték meghatározása

Írassuk ki egy digitális kijelzőre a generált jelek összegének lineáris és négyzetes középértékét.

Használjuk ehhez a Signal Processing menüt.

35. ábra LV_6_2.vi

4.2. Frekvencia analízis

Készítsük el az összegzett jel frekvencia spektrumát!

Frekvencia spektrumot (FFT) legegyszerűbben az Express menüben lévő SignalAnalysis könyvtárban található Spectral Measurements függvénnyel készíthetünk. A függvény inicializálásakor az alábbi beállításokra figyeljünk:

Selected Measurement:	Magnitude (Peak)
Result:	Linear
Window:	None

Figyeljünk arra, hogy a spektrum megjelenítésekor a spektum vonalak (felharmonikus amplitúdók) függőleges vonalakkal jelenjenek meg és ne összekötött vonallal,hiszen a frekvencia összetevők diszkrét értékek!

36. ábra FFT analízis legegyszerűbb módszere (LV6_3.vi)

4.3. Alul- és felüláteresztő szűrők alkalmazása

Gyakori feladat a jelfeldolgozáskor,hogy a jelbőlbizonyos frekvenciájú összetevőket ki kell szűrni. Erre különböző digitális szűrőket alkalmazhatunk.

Készítsünk aluláteresztő szűrőt az összegzett jelhez! Használjuk ehhez az Express menü Signal Analysis könyvtárának Filter függvényét!

A jel szűrése után ismét analizáljuk a már szűrt jelet FFT-vel, ennek eredményét rajzoltassuk ki egy 4. grafikonra!

A szűrő határfrekvenciájának változtatásához tegyünk fel a front Panelre egy számvezérlőt!

37. ábra Jel szűrése és FFT analizálása (LV6_4.vi)

4.4. Jelek fájlba mentése és visszatöltése

Egészítsük ki a programunkat fájlba mentés és fájlból történő beolvasás lehetőségével! Ehhez tegyünk fel a Front panelre egy MENTÉS és egy BETÖLTÉS FÁJLBÓL feliratú nyomógombot. Készítsünk hozzájuk egy-egy case struktúrát. Figyeljünk a gombok működési funkciójára (Mechanical action), mert ha ezt nem jól állítjuk be, akkor előfordulhat,hogy a while ciklus minden egyes futási ciklusában menteni vagy visszatölteni akar majd a program. A gombok "Latch" típusú funkcióra legyenek állítva!

A fájlbóltörténő betöltés eredményét rajzoljuk ki egy 5. grafikonra!

Az adat fájlok kezelése a hullámalakok esetén a legegyszerűbb. A fájlba írást (Write waveforms to file) és onnan olvasást (Read waveform from file) az alábbi ábrán látható könyvtárban találjuk:

38. ábra Hullámalak mentésére és visszatöltésére szolgáló függvények helye a könyvtárrendszerben

A feladat megoldását az LV6_5.vi fájlban találjuk.

39. ábra Jelalakfájlba mentése és visszatöltése (LV6_5.vi)

FELADAT

Oldja meg, hogy a visszatöltött jel és a generált jel ugyanazon a grafikonon jelenhessen meg, de ne egyszerre, hanem egy kapcsoló állásától függően vagy a generált vagy a legutoljára visszatöltött jelet lássuk a grafikonon! Megoldás: LV6_6.vi

5. Az gyakorlati óra minta anyaga

FELADAT

pl: Készítsen LabView programot, amely segítségével a felhasználó 3 különböző jelet tud generálni, amelyeknek bemenő adatait egyedileg lehet változtatni. Legyen mód a jelgenerátorok be vagy ki kapcsolására. A generált jelek egy közös kijelzőn jelenjenek meg, a felhasználó döntése nyomán. Legyen a jel amplitúdója, frekvenciája, fázistolása, tetszőlegesen változtatható a felhasználó által Az egyes alap jeleket legyen lehetőség a kijelzőről ki- és bekapcsolni. Ekkor az eredmény jel ne változzon, csak akkor, ha a felhasználó a jelgenerálásokat kapcsolja ki. Ha a felhasználó beállította, hogy milyen jelekkel szeretne dolgozni, legyen lehetősége a bekapcsolt jeleket összeadni, kivonni, elosztani és szorozni. Az eredmény jelet jelenítse vastagon kiemelve a generált alapjelekkel közös grafikonban, amelyen legyen kurzor is, aminek az adatai folyamatosan legyenek leolvashatóak egy kijelzőn a grafikon mellett. A program számítsa ki a kiválasztott alapjel vagy az eredmény jel frekvencia spektrumát a felhasználó döntése alapján. Az jelet lehessen lementeni egy adat file-ba, és onnan visszatölteni a jelek grafikonjára.

1. Empírikus sűrűség függvény meghatározása

FELADAT

Készítsen LabView programot, amellyel a felhasználó egy maximum 100 elemű mérési adat tömb empirikus sűrűségfüggvényét tudja meghatározni. (Az elemek száma 2-100 között legyen megadható). A megadott elemeket rendezze sorba és válassza ki a minimális elemet. Határozza meg az átlag, szórás, terjedelem, átl. absz. eltérés és a valószínű hiba értékét. Vizsgálja meg, hogy a sorozat Gauss eloszlású-e! Készítse el a csoportosított elemek tömbjét a megadott mérési adatok alapján. Készítse el a gyakoriság, rel. gyakoriság és empirikus sűrűség függvény diagramjait. Határozza meg a csoportokba rendezett tömb elemek alapján az átlag, szórás, terjedelem, átl. absz. eltérés és a valószínű hiba értékét. Adja meg a relatív hiba értékeket mind az öt előzőleg számított értékre. Ha a felhasználó nem megfelelő xr1 vagy delta x értéket ad meg a csoportokba rendezés esetén, figyelmeztessen a program, villogó felirat és egy villogó LED segítségével.

N#412 412 111				-		21.25		
Wert enteker		Álag	Sorba rend	dezve	Csoport to	omb	Álag 2	
100,4	Lasil@sr	104,88	100,4		100		104,80	
101,9	Ledinids	Szórás (s)	101,9		102		Szórás (s) 2	
102,2		2,15592	102,2		102		2,21478	
102,8	Elemek szama	Atl. absz. elteres (E)	102,8		103		Atl. absz. elt	érés (E) 2
103	14	Valószínű biba (P)	103	I E	103		1,92	
103,3	Figyelembe vett	3.6	103,3	1 8	103		Valoszínű hi	ba (P) 2
103.3	elemek szama	Terjedelem (R)	103,3	1 -	103		Teriedelem (	(R) 2
103.9	T/20	7,2	103,9	1 -	104	1	8	
103,5	2-100 között adható meg		104,4	1 🗄	104	1 1		
104,4	+15% -15	i%	104,9	1 🗄	105	1 1		
104,9	1,80642 1,3	33518	105,7	1	106			
105,7	s^2/E^2 ara	ny	106,2	1 🗄	106	1 1	Hiba (Atlag)	9/
106,2	1,32634		106,4	1 🗄	106		-0,0762777	/0
106,4	Gauss eloszlású-	e? Nem	106.4		106	1	Hiba (s)	9/
106,4			106.7	1 -	107		2,73019	10
106,7	xr1	delta x	106.8		107	- 1	Hiba (E)	
(106,8	(100 ( )	1	107		107		2,5641	70
107			107.3	1 8	107		Hiba (P)	
107,3	Csoportok száma	Minimum	107,5		107		11,1111	%
107,4	1 ⁹	100,4	107,4		107		Hiba (R)	
107.6	99,9 és 100,9	közé kell esnie	107,6		108		11,1111	%
101.00			0		0			
0	Az xr1 megadása Hely	yes 🔵	10	-	0	*		
1510							a ao ao 1 amin'	_
Gyakoriság	Re	l. gyakoriság (nr/n)		E	mpirikus sū	rűség f	gv (nr/n x dx)	
5-		0,25-			0,25-			
4-	(e	. 0,2-			₩ 0,2-			
sag	a (pr	0,15-			2 0,15-			
akori	orisă,	01-			Des 01-			
\$ ⁴	Svak				akor			
1		0,05-	חור		ය ^{0,05-}			
0-1	2 3 4 5 6 7 8			1	0-,	2	3 4 5 6	8
	Csoportok	Csoport	ok			c	soportok	100
		الكافا كالبلا بكافا كافراك						1 1 1 1 1

